

Nåsvargen

Årgång 11 nr.2, utkommer med två nr.per år juni & dec.
DEC. 2004 NÅS HEMBYGDSFÖRENING PRIS 30 KR.

Nåskarlar som rallare från järnvägsbygget någonstans mellan Strömsheden och Utanhed 1905 el.1906

Från vänster: Jons Per, Tipers Erik, Nall Jon (far åt Anders Falk), Bergens Lasse (överst), Klas Juhlin, Evald Nilsson, Sammils Johans Alfred, Sjö Lars, Fritz Karlsson, Bång Johan, Målar August, Anderses Erik, Matspers Erik, Anders Falk, Nall Erkä (far åt Tysk Erik), samt en representant från SWB

Fotot med namnbeskrivning lånat från Sjö Anna

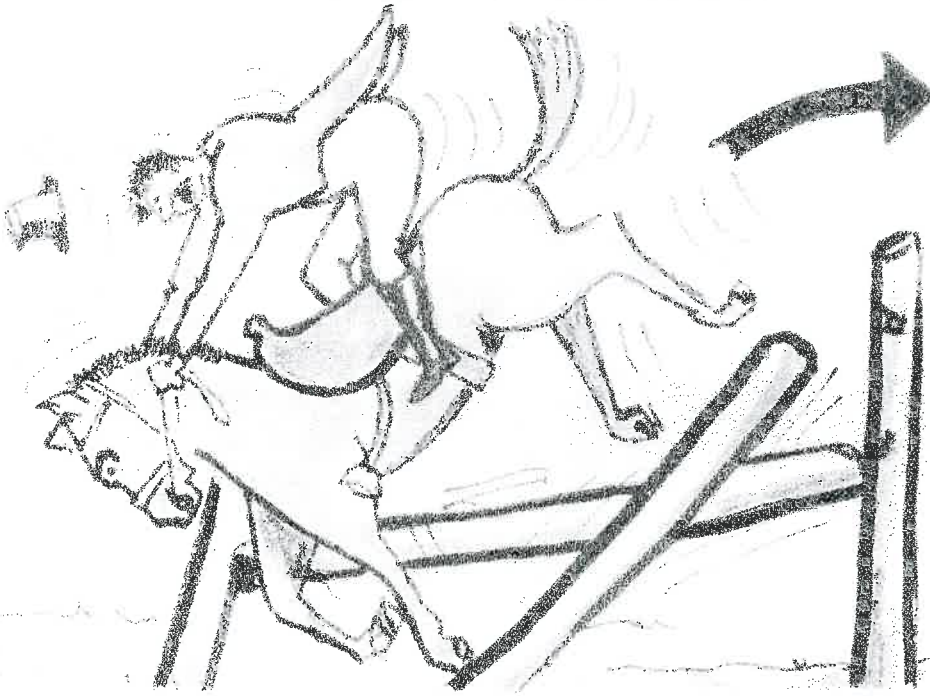
Nåsvargen 10 årsjubilerar

För 10 år sedan beslutades på ett av Hembygdsföreningens styrelsemöten att tidskriften "Nåsvargen" skulle återupptagas efter att blivit nedlagd två gånger på 40 talet och på 60 talet.

Upphovs man till den nystartade "Nåsvargen" blev Åke Nåsander som hade mycket underlag arkiverat och med hjälp av Erik Rälg utkom nya "Nåsvargen" till midsommar 1994 Erik Rälg tog succesivt över Redaktionen och vidmakthöll skrivandet till juninumret 2004 . Rälg Päär som han allmänt kallas tyckte att han med åren började bli för gammal och övertalade mig (Nils-Erik Jons) för ca. 2 år sedan att ta över eftersom jag hjälpt till med vissa fäbod dokumentationer. Jag lovade att ev. efter det jag gått i pension skulle jag kunna hjälpa honom om inte jag också var befriad på grund av samma åkomma ,men dagen efter det jag gick hem (pensionerad) från Banverket i Borlänge kom Päär och kastade in arbetsmaterialet till mig så nu står jag här och måste någonstans börja. Päär kommer åtminstone i detta nr. att sköta om annonserna vilket jag hoppas att han också gör i fortsättningen .

Ett stort tack till Rälg Päär för de 10 år han försett Nåsbor och även icke nåsbor med intressant och humoristisk läsning och jag hoppas också kunna fortsätta och ge Er läsbara tidskrifter även i fortsättningen, men jag måste få hjälp med stoff och underlag, gärna förtäljda historier och spörsmål.

Nils-Erik..

... under sommarens OS var det nog många i hög ått som önskade sig en **SIT RIGHT !**

...VI FÖR ÄVEN MOBILA NIVEL- LERINGSSYSTEM, HYDRAULISKA ROTATORER MED TILLBEHÖR, ÄR DU INTRESSERAD RING GÄRNA ROLAND ELLER KLAS !

Närsjövägen 36 780 53 NÅS
Telefon 0281-300 30 Fax 0281 - 595 107

Vem Jag är.

Efter att jag fått redaktörsysslan för Nås Vargen vill jag först ge en kort beskrivning av mig själv och samtidigt förklara vem jag är innan jag berättar om andra. Jag är nybliven pensionär ifrån Banverket där jag började min anställning 6 aug. 1956. På SJ, som det hette på den tiden, anställdes jag som signalreparatör i Falun men blev 1965 placerad i Borlänge, där jag sedan blev kvar till pensioneringen. Under den tiden hade man delat upp **SJ** som hade hand om transportmedlen och **Banverket** som hade hand om det man åkte på (banan). Den avdelning som arbetade med banan hette produktion vilket var min sysselsättning förutom de 5 sista åren. Då kom jag till Mellersta Banregion, Banområdet Borlänge, som signaltekniker, där den huvudsakliga uppgiften var förvaltning vilket innebar att handla upp tjänster från olika entreprenörer.

Jag har också varit aktiv inom idrotten, främst då orientering och i viss mån skidor. Jag har sprungit 22 Tiomilakavlar, 16 Nordiska Järnbanemästerskap i orientering och åkt 16 vasalopp på skidor. Har även medverkat inom älgjakten i 45 år varav 30 år som jaktledare och 20 år som hundförare. Har stora Intressen att överhuvudtaget vistas i naturen och arbeta med skogen. Samt att åstadkomma förädling av råvaran.

Har också stort intresse av hembygdskulturen.

Nils-Erik.

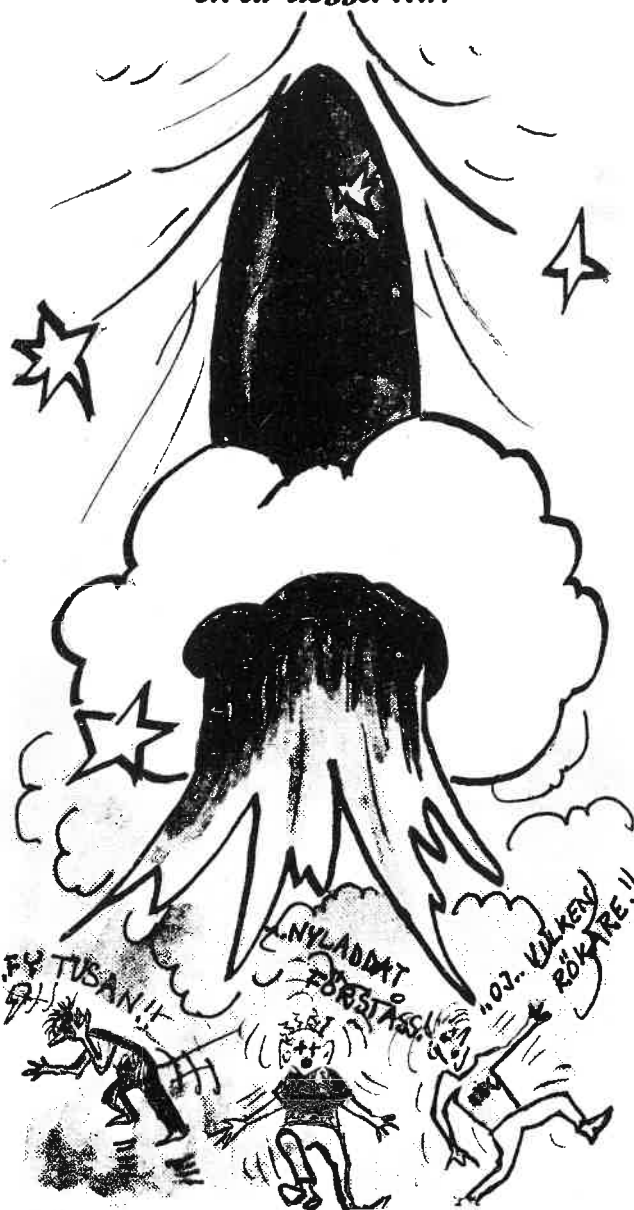
...LÄTT OM EN SIGNALMÄSTARENS
LIV OCH LEVERNE...

...DE HAR GÅR DU FÖRRE
AN ATT HÅLLA PÅ OCH
TÄKLAS MED ALLA
KABLAR Å KONTAKTER.

Rälg Päärs
syn på mig..

...om alla satelliter och raketer gick på
batterier skulle vi även klara laddning-
en av dessa ...!!

**Vi utvecklar och
tillverkar batteri-
laddare för städ-
maskiner och
rullstolar.**

 **Swede
electronics**

**Telefon 0281-30400
Fax 0281-30666**

Från en oförglömlig resa på Inlandsbanan

Eftersom jag arbetat inom Banverket i 48 år har jag åkt ganska mycket tåg under mina år men en önskan hade jag - att åka inlandsbanan. 2002 beslöt jag att nu skulle det bli av. Jag hade åkt på delar av den tidigare men inte hela sträckan. Visserligen var inte biten mellan Kristinehamn och Mora åkbar spårmissigt men banan i övrigt upp till Gällivare var trafikerad. Kristinehamn - Mora hade jag åkt förr så det var avklarat, så Mora fick bli startplats. Min fru Kerstin och ett av barnbarnen, Christoffer, och Jag reste iväg måndagen efter midsommar ganska tidigt på morgonen. Tänk att få sätta sig på ett tåg som kör med en max hastighet av 70 km/h genom Sveriges vildmark ända till Gällivare, där de kan stanna varsomhelst och passagerarna kan gå ut och exempelvis ta ett dopp i någon älv eller sjö, visserligen en tidtabell att följa men den var ganska tilltagen. Vi steg ombord på ett Loktåg med 3 vagnar och avfärden gick punktligt. Efter drygt 2 mil stannade tåget mitt på skogen och de som ville fick gå av och vandra ca 300 m för att beskåda ett björnide, även från insidan, och jag tror att alla kom med när vi efter en halvtimme fortsatte vidare. Efter ytterligare en timme, i Åsarna, kafferast med delikatesser på mackan som åtnjöts på stationsplanen. Då hade vi även stannat på bron över Storstupet 40 m över vattnet. På de flesta stationer fanns det souvenirer eller slöjdalster att köpa, även enklare måltider och ibland även en snaps till maten. Första etappen var avklarad när vi kom till Östersund och där hade vi beställt övernattnig på någon form av vandrarhem alldeles invid stationen. Vi startade ganska tidigt nästa morgon och nu fick vi åka motorvagn. Efter fler uppehåll och även underhållning av musiker anlände vi till Vilhelmina där vi åt lunch på stationens restaurang och for sedan vidare till Sorsele där vi mötte sydgående motorvagn. Nästa större station var Arvidsjaur. Vi hade beställt rum i Arjeplog dit bussen skulle gå om ca 1 tim. Vi kom fram till Arjeplog efter ytterligare ca 1 timme och vi gick till rummet med packningen och besökte sedan Silvermuseet. Gick sedan och tittade på samhället innan vi intog nattvilan, sov väldigt skönt och hade några timmar på oss innan bussen skulle gå tillbaka till Arvidsjaur. Framme i Arvidsjaur hade vi god tid till en avslappnande

lunch innan motorvagnen avgick vidare. Efter ca 1 tim stannade tåget vid Vargisträsk där det låg en sjö mitt emot stationshuset och de som ville fick ta ett dopp. Jag var tvungen att pröva detta även fast temperaturen inte var speciellt hög. Ca 1 tim före Gällivare stannade tåget och vi skulle beskåda myggmuseet mellan Muddus nationalpark och Sjaunamyren, i dessa stora träskmarker som skulle vara Sveriges myggstätaste trakt. De flesta klädde på sig alla tänkbara skyddskläder och vi fick gå av på en plattform med en dörr i ett plank och på andra sidan planket såg man myrmark sträcka sig ända till Kebnekaisemassivet. På väggarna av planket fanns bland annat olika sorters myggmedel. En sort som inte fanns i museet hade Kerstin med sig i fickan. Den hade hon köpt i Sydafrika och hon donerade den till museet. Men det mest komiska av allt var att vi såg inte en enda mygg vid detta uppehåll. Nästa station var sedan Gällivare där vi hade bokat rum.

Nästa dag skulle vi hyra bil och åka upp på nordkalotten mot ovisst mål. Alta var förutbestämt och ev. Nordkap eller Hammerfest. Vi hämtade en bil vid biluthyrningen ock åkte upp på Dundret och beskådade utsikten innan vi körde mot Kiruna och vidare mot Harstad i Norge. Där hade vi vid ett svagt tillfälle sagt att vi kanske skulle hälsa på Matses Karin och Ragnar som samma dag anlände med bilen till Ragnars barndomshem, där Ragnars broder Olav bodde. Där blev vi väl mottagna och erbjudna att övernatta ,vilket vi gjorde och på natten var vi ner mot stranden och beskådade midnattssolen när den vände i horisonten, en underbar upplevelse.

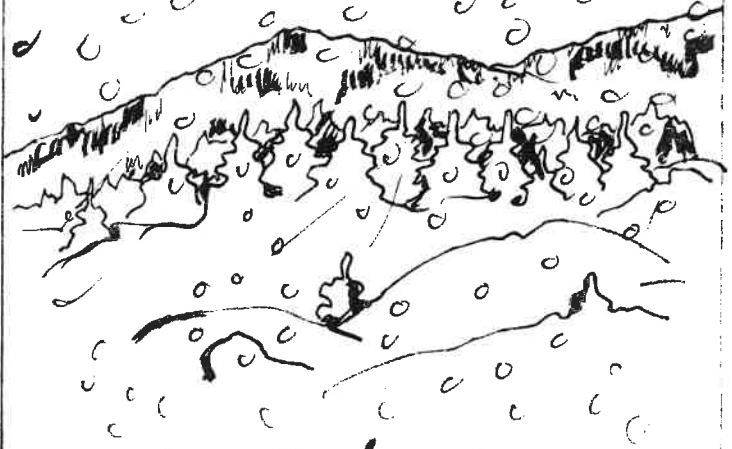
Nästa dag efter frukost körde vi mot Tromsö och Skiboten. Vi hade funderingar att vi skulle bila ända till Kirkenes men vi hade planerat hemresan om 5 dygn och skulle lämna igen bilen kvällen före i Gällivare. Som det är i norska fjordlandet så tar det en otrolig tid efter dessa kustvägar och samtidigt hade vi ganska precis 100 mil kvar till Kirkenes. Vi beslöt att vi skulle övernatta nästa natt i Alta och dagen efter åka till Hammerfest sedan fick vi se hur mycket mera vi skulle hinna med. Efter incheckning på en camping i Alta och en utsökt forellmiddag på ett hotell samt en kvällspromenad efter Altaälven gick vi till en skön sömn och for sedan ganska tidigt mot Hammerfest. Där fick vi i alla fall se världens nordligaste stad där renarna gick helt fritt på

stadens gator. Efter en natt till i Alta åkte vi ifrån fjordlandet och upp på tundran mot Kautokeino där vi tog nästa övernattnings för att sedan åka in på finska sidan och sedan in till Sverige för att nästa natt övernatta i Pajala och sedan morgonen därpå tillbaka till Gällivare. Jag ville pröva på något extra sista kvällen och efter en god middag åkte vi till Malmerberget och letade på badhuset. Att bada bastu med norrlänningar har jag provat förr och det satt tre, vad jag förstod, riktiga badproffs där inne. En av dom började ösa vatten på den ganska heta kaminen som låg runt 100 grader och jag tänkte, nu måste jag bita ihop och sitta kvar. Jag höll masken fast det var hett så det sved i alla organen men jag försökte låtsas som jag inte reagerade. Till slut började en efter en knalla ut och duscha och sedan började dom konversera och fråga om allt möjligt bl.a. var jag kom ifrån. Jag talade om att jag jobbade i Borlänge och att jag har spelat badminton och bastat varje vecka med en f.d. Gällivarebo. Vi sov ganska gott den natten och på morgonen åkte vi ner med packningen till stationen, lämnade tillbaka bilen och gick tillbaka till stationen för att invänta södergående avgång. Vi åkte i rätt tid och det var ungefär samma trevliga upplevelser som på resan upp. I en av älvorna satt en nästan naken fiolspelande karl och härmade näcken och där stannade rälsbussen några minuter för att fotografering kunde utföras. Vi hade planerat övernattnings i Sorsele och där hyrde vi en stuga på en väldigt vacker camping. Där hade dom minigolfbanor, så det spelade vi halva kvällen och andra halvan så badade Christoffer i en pool medan jag och Kerstin promenerade runt samhället. Nästa dag for vi vidare till Östersund där vi hade bokad rum på ett hotell eller resanderum. Vi lämnade in packningen och besökte "Jamtli", ett Skansen eller Gammelvala på norrländskt vis. Nästa dag gick vi ombord på Loktåget igen som anlände till Mora på kvällen. En minnesvärd resa var nu slut och jag kan rekommendera den på det varmaste och när en 10 åring vill göra om resan igen kan man förstå att det inte varit långsamt en enda gång. Efter hemkomsten visade det sig att vi åkt lika långt med bil som med tåg: 200 mil järnväg och 200 mil bilväg .

Nils Erik.

...ÅVEN OM
SNÖN LIGGER

DJUP...

... HITTAR VI DET DU
SÖKER...!!

Vi arbetar med GPS-inmätning
och dokumentation ledningsnät.

MIKS

gps

el va

MiKS i Nås AB
Medborgarhuset
78053 NÅS

Tel. 0281-30597
Fax 0281-30597
070-620 82 71

Banvakter sk. Sträckvakter

Eftersom temat gått i järnvägens tecken gör vi en historik kring hur det kunde se ut strax efter sekelskiftet.

På S.W.B Stockholm Västerdala järnväg (banan som invigdes 1907) och som gick från Stockholm till Vansbro där den fick anslutning till Mora -Vänerns järnväg som trafikerats sedan 1892 då var Brintbodarna grenstation där anslutning fanns till Malung och vidare till Limesforsen (MLVJ) Senare ersattes bibanan Brintbodarna -Malung av ny sträckning Vansbro - Malung 1934 eftersom Vansbro hade flera sågverk och hade haft stor verksamhet inom järnhanteringen då det blev ett väldigt uppsving på järnvägen i Vansbro. (År 1940 fanns 200 anställda).

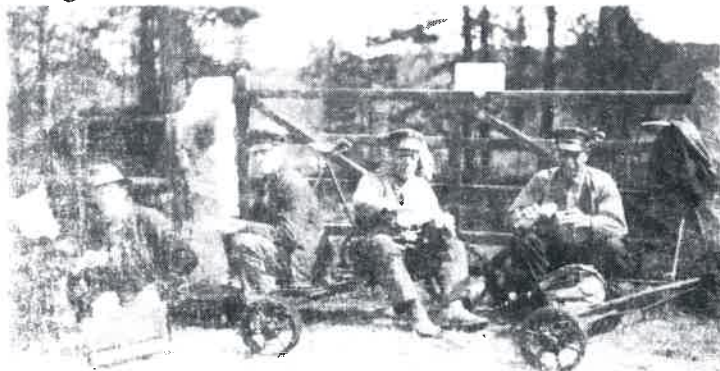
Tanken om en bana genom Sveriges inland föddes 1897 och succetivt uppköptes flera privatägda banbitar och en livsnerv växte fram och först 1937 kunde invigning ske av den 130 mil långa järnvägen genom inlandet alltså 40 år från idé till verklighet.

Om vi då går tillbaka på Stockholm -Västerdala järnväg som berör Nås och inte minst till frontbilden på Nåsvargen som visar ett arbetspass när banan byggdes på 1906. Sedan litet historik på hur det kunde se ut på 30-talet mellan Vansbro och Nås .På ca var 5e km. fanns en banvaktstuga till bostad åt en banvakt som fick en ansvarssträcka på ca. 5 km som han skulle sköta och det var en prestige att ha så välskött sträcka så det blev rena tävlandet att ha den bäst skötta biten, heta och torra sommardagar skulle han åka efter varje tåg (ångtåg på den tiden) och kolla om någon gnista skulle ha tänt på omkring spåret, likaså fick inget ogräs växa i banvallen så en grässkyffel medföljde på dressinerna,även skulle banketten utanför sliprarna vara så putsade så vakten medförde även en bräda med en pinne i som kunde fästas på dressinen och dra en rit i bankettkanten.

Strax utanför Vansbro i Saltvik hade vi första stugan från Vansbro räknat varefter nästa var den vid Hulåns station där David Nyrén var banvakt medan hans fru Hanna skötte bommarna som vevades ner och togs upp efter tåget, det skall tidigare ha varit en banvaktstuga vid Kvarnsjön som drogs in ,nästa stuga var vid Kyrkvägen i

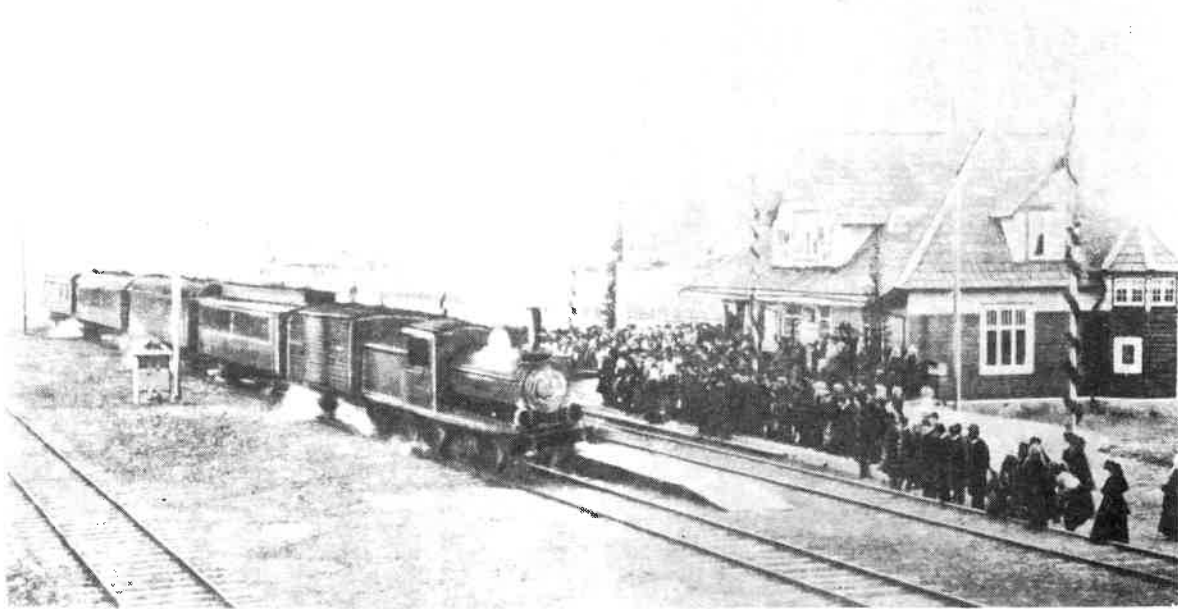
Dala-Järna där Gustav Adolf Andersson var banvakt medan hans fru Anna skötte de manuella grindarna som då skulle stängas vid tågpassage, nästa banvaktstuga var i Kvarnåker där en banvakt vid namn Persson bodde som senare flyttade åt Tillbergatrakten, sedan vid Strömsheden där Lars Olsson med fru Sara bodde (tom 37) och hon fick sköta vägbevakningen som bestod av grindar, nästa banvaktstuga var i Överborg där Karl Bernhard Gräll och Emma var banvaktpar medan hans son Seylon Gräll med fru Agnes bodde i banvaktstugan vid södra änden på Nås station som var en personalbostad för övrig personal, flyttade sedan till banvaktstugan i norra änden av Nås station(Jag minns när Karl Bernhard kom sparkande på en sparktralla med frun Emma sittande på trallan och skulle besöka sin sons familj vid Nås station) Nästa banvaktstuga var sedan i Utanhed som beboddes av Ernst Fälting från 1936-1938 och därefter av Seylon Gräll när Ernst Fälting övertog Gustav Adolf Anderssons plats vid Kyrkvägen i Dala-Järna. Nästa banvaktstuga i Forsen 1 km före Handbacken där Oskar Andersson (son åt Gustav Adolf) var banvakt och sedan inne på Björbo station där banvaktstugan och sträckan sköttes av Olle Frimodig som flyttade till Västanfors för att sedan återkomma till Kvarnåker 1940-1947. Banvakterna på 30-50talet och en bit in på 60 talet var de sista som hade sträckansvar innan patruller kom till som skulle sköta hela stationssträckor och ännu längre.

Vid reparationsarbete eller byte av rälskena mm. Hjälptes flera av banvakterna åt och utförde diverse liknande jobb samt servisarbeten på dagtid

Paus vid ett arbetspass mellan Nås-Dala-Järna år 1936 ca. Ernst Fälting, Seylon Gräll, Karl Bernhard Gräll och Lars Olsson

Från Järnvägsinvigningen vid Nås station 1907

En stor dag i Nås : med denna skara folk på järnvägsstationen
Märk också att det signalerades med semafor då.

Till jul
vill man
ha :

1 Julgran

2 Potatis
till sillen

3 Mjölk
till gröten

P.S. Det har vi,
GOD JUL !!

Detta är den sista i raden av många hektograf kopierade Nås-bilder från år 1906 framställda av

Bror Bodin Stigsjö.

Förvaltarbostaden Sveden eller Svedens gård som den kallas i dag, som tidigare varit Apotek fram till ca 1915 då Apoteket flyttades till fd. Fins Olovs villa där nu Kjell Berglund och Lena bor, för att sedan flyttas till Leif och Lisbet Olssons hus där det blev kvar tills det lades ner nyår 1986. Det blev sedan förvaltarbostad för bergslaget lantbruk med Dockberg och senare Carlsson som var förvaltare till nedläggelsen 1973, då Mats Lindén köpte gården året efter och startade lantbruk i Nås. Han kom från Snöån utanför Ludvika. Mats barn Anders och Annika driver idag köttdjurs uppfödning och potatis odling.

Bilden lånad av Hed Gunnar

Apoteket som drevs på 1880 talet av apotekare Alfred Östlund hade sin kundkrets både från Floda, Säfsnäs, Järna, Äppelbo och delar av Malungs socken. Ett dokument med upptecknade obetalda räkningar till apoteket i Nås visar kundbredden även på små utgifter, ett litet axplock på fodringar från 1881.

Skuldnotan lånad av Mats Lindén har funnits kvar i gården sedan Apotekstiden.

Summanes uppgift i obetalda räkningar till Nås apotek för år 1881.

Abelsten G. W. Länman - Järna	18.71.
Broberg G. Inspektör - Järna	46.60.
Broberg A. Hållningschefen - Björns	13.00.
Carlström G. W. Länman - Nås	5.98.
Carlson G. W. Inspektör - Järna	7.55.
Carlson G. W. Länman - (Nås)	2.39.
Ericsson O. W. Handl. - Floda	13.04.
Ericsson O. W. Handl. - Floda	4.11.
Ericsson O. W. Handl. - Äppelbo	7.28.
Fredrikbergers Bruk	101.43.
Floda Kommun	4687.
Fjärman Jeanna - Floda	6.80.
Gravvård	2.97.
Härklings W. Handl. - Järna	17.15.
Härklings A. Handl. - Björns	2.52.
Järna sockens Fattigvård	5.25.
Jönsson J. P. Handl. - Nås	24.33.
Jönsson J. P. Handl. - Gästef	2.54.
Lindén G. Inspektör - Järna	30.74.
Ljochholm G. W. Handl. - Nås	24.41.
Ljochholm G. W. Handl. - Floda	3.35.
Löfdahl G. W. Länman - Äppelbo	1.44.
Lisell O. Handl.	4.12.
Malung (Ågn.) Kommun	25.52.
Malung Kommunaltyg	6.54.
Nås Fiskeri Fabrik	13.00.
Nås Fattigvård	19.12.
Nordlöf J. E. Antikvitets Post - Järna	39.71.
Norbäck G. Förvaltn. - Nås	14.20.
Späktugan i Nås	204.16.
Simon M. Inspektör - Nås	77.11.
Transport	86.99.

TÄNKER NI BYGGA
PÅ TOMTEN...??

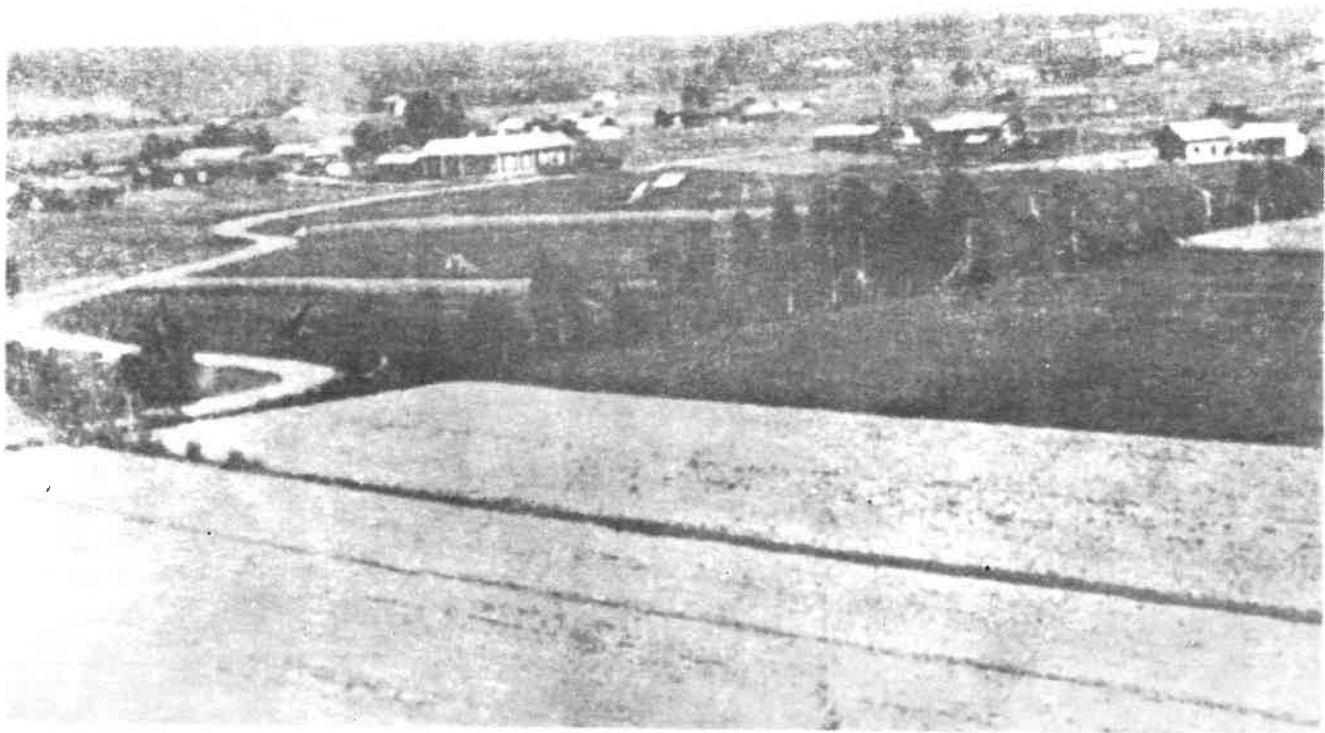
HÖR MED OSS!!

**HJULBÄCKS
BYGG HB.**

TEL. 0281-30172

070-3553349

En bild över Sveden omkring 1900 där Apoteket (Svedens Gård) har samma utseende med vinkelbyggnad som idag ,vägen var krokigare och flera gårdar fanns på åkrarna.

För tillfället svetsar och automat- svarvar vi:

↪ **Delar till Volvo lastbilar**

↪ **Delar till postens cyklar**

↪ **Delar till ABB:s utrustningar**

**Vi är underleverantörer åt ABB, FCMC,
(PLÅTMEKANO), Monark, Sepson och samhäll m.fl.**

SVETSlego

Industrihuset, 780 50 Vansbro, Tel 0281-10969

Per Gustaf Florell gifte sig 1878 och fick i sitt äktenskap med Märta Helena Magnusdotter från Råmen i Värmland sammanlagt sex barn. Fyra av dessa rycktes dock tidigt bort i olika sjukdomar och endast två, en son och en dotter, överlevde till vuxen ålder. Dessa två efterlämnade i sin tur sex barnbarn. På sommaren 1981 deltog spelmanslaget i Nås i en släkträff med ättlingar efter Per-Gustaf Florell. Efter kaffe på Närsjö pensionat i Nås med fiolspel, tal och en del tillbakablickar besöktes nybygget Korpilamb på finnmarken. Ytterst lite av vad som varit platsen för ett nybygge med bostadshus och uthus kunde nu skönjas, endast de nedrasade resterna av vad som en gång i tiden varit en spismur och en källare gick att säkert lokalisera. Jag besökte åter platsen i början av nittiotalet och kunde då se hur skogen sakta men säkert vandrat in och mer eller mindre återtagit besittningsrätten till marken. Vid ett nytt besök en snöig och dimmig vinterdag 1999 kunde jag konstatera att skogen nu praktiskt taget helt återerövrade den nyodling på finnmarken där Per Gustaf Florell en gång satt om vårkvällen, lyssnade på taltrasten och göken och lärde sig spela fiol.

Inte alltför många vet idag i Nås eller på andra håll vem Per Gustaf Florell var, men vi som idag spelar låtar nedtecknade efter honom och medverkar till att föra folkmusikarvet vidare är naturligtvis både glada och stolta över att kunna räkna in honom som en i raden av nåsspelmän och förmedlare av låtar från Nås och trakterna häromkring.

*Arne Sundquist
Skogsgården, Orsala*

Bilden på Per Gustaf Florell i Svenska låtar, sannolikt från 1910

**HÄR
FINNS
HJÄLPEN!!**

NÅS BIL & TRAKTOR

Mikael Telefon 0281-300 08

"Eftertankar"

Jag ville Jag vore en stor poet,
då skulle jag skriva om allt som jag vet
om livet som blev som det blev
ibland kanske bara på grund av ett brev.
Om världskrig och ransonering
fanns det mången fundering.
Varor man köpte som kallades svarta
på ställen som ej fanns med på nån karta.
Om kaffet som drygades ut med cikoria
och kli
och ofta det starkare saker blandades i.
Om Per-Albins stugor som fick både ros
och ris
där hände t.o.m. det fanns en hushållsgris
Jag kunde skriva om arbetslöshet och
vånda
och gubbarnas ruelse som kom varje
månada,
men ljusa stunder dominerar nog ändå
fast cellulens byxor det ofta blev knän
på.

Det blir även en stilla undran
att vi kriget kunde slippa undan
tanken gör sig påmint dessa dagar
när det mullrar om missiler och dess
lagar.

Slutligen jag tycker nog som så
att livet farit varligt fram med mig ändå

Sjö Anna

Fråga till Kyrkoherden ?

Posten som var inhyrd på nedre våningen
i Fältivar Annas hus vid älven där
tobaksfabriken tidigare fanns, och på
övre våningen fanns en liten lägenhet på
1 rum och kök den hyrdes av Tore Bieth
och Lås Elin samt sonen Tommy.

En dag satt Elin på verandan med pojken
i knäet, då kommer vår nya präst
Heimgård som hade ett ärende till posten,
han byter några ord med Elin men
plötsligt säger Tommy till prästen

"a Du fått nô kvinnfolk "

hur besvrad Elin då kände sig kan man
förstå hon hoppades han inte förstod
Nåsmål.

Från Sjö Anna

Funderingar på trösktaktik

När jag en dag i höst stod och tittade på
när Lindéns körde skördetröskan på
gårdsåkern gick mina tankar tillbaka 60 år
i tiden .1944 då jag körde självbindaren på
denna åker, med 3 hästar som dragare. När
det var skuret skulle kärvarna snesas och
efter torkningen köras in för att tröskas.
Innan man började med självbindaren fick
man skära kringôm för hand, ett ganska
tidsödande jobb, så därför kom dom på att
vi skulle köra in i havreåkern med
bindaren som man gjorde med slåmaskin i
lindorna, och sedan ta bakslaget. Detta
var något nytt, första gången på
Källebogsåkern, förvaltar Dockberg kom
dit för att se hur det gick. För att komma
så nära diket som möjligt tog jag ifrån en
häst och körde första varvet med två. Detta
gick så bra så någon skärning kringôm för
hand blev det inte mer.

Bons Birger

Bons Birger på självbindaren med tre
hästar anspända

xx

En försäkringssak!

Ladan hade brunnit ner och
försäkringsmannen förklarade för
bonden att det inte kunde bli tal om
kontant ersättning. Istället skulle en
likvärdig byggnad uppföras på samma
plats.

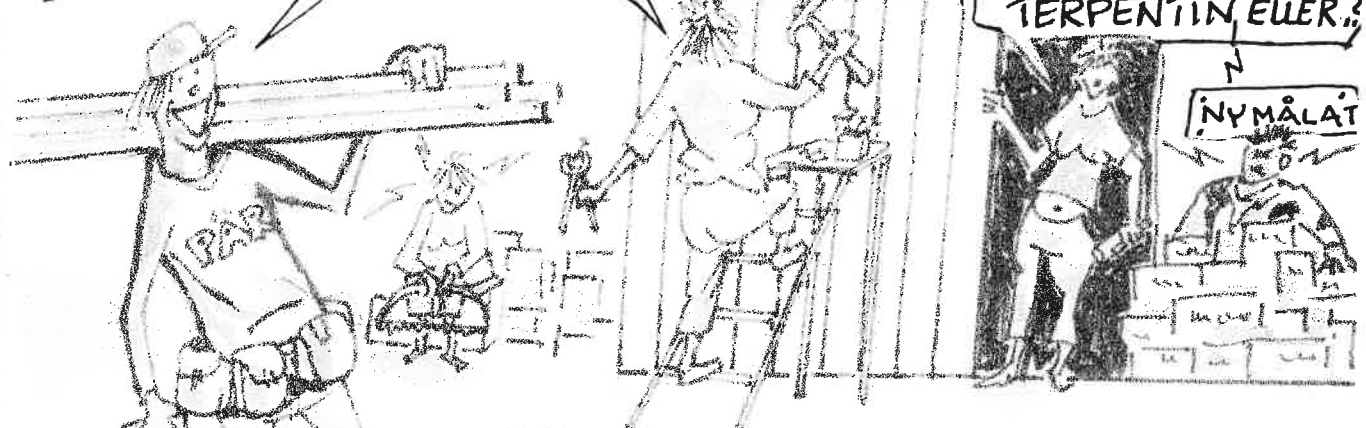
-Jasså, är det så det fungerar ,sa bonden
och gned hakan. Iså fall skall jag be att få
säga upp livförsäkringen på frugan.

... vi börjar nya året 2005 med en tillbyggnad
av livsmedelssidan på ett hundratal kvadratmeter...

...JAHA FLICKOR, DÅ
SÄTTER VI I GÅNG....
TRALLALA, TRALLALALA!
F a # 9 v

...DU PÄR, DE KANSKE
VORE BÄST ATT AN-
STÄLLA EN SNICKARE
I ALLA FALL ??

..DE'E ENKUND HÄR
SOM FÅTT MÅLAR-
FÄRG PÅ SEJ, SKA
JA GE HAN EN LITET
TERPENTIN, EUER.?

...A NÖN TI TÄ
GE MÄ E DOSÄ
EU-SNUS ...?

...ÖM HÄ VÄR SÖ STORT
DÅ VÄR HÄ FÜR TÄFINNS
BÅ ÄL GKÖIT Ö RYSKÄN
KAVIÄR...?

..NET SÅ TUSAN, I
DAG SITTSTREJKAR
JAG...

..JA-TÄNK..

Nu önskar vi er en riktigt God Jul och hälsar er hjärtligt välkomna
under nya året 2005 till vår nya utbyggda livsmedelsavdelning !!

Pär med personal

NÅS SERVICECENTER
TEL. 0281 - 30219

Per Gustaf Florell – en framstående fiolspelman och traditionsbärare från Nås finnmark

Per Gustaf Florell som kom att verka i Nås under 1800-talets senare hälft var inte infödd nåskarlar utan hade sina rötter i Hjulsjö socken i Västmanland, en bergslagssocken i skogsbygderna mellan Kopparberg och Hällefors. Han föddes där den 17 november 1846 i byn Rundbohöjden (Romböhöjden) där hans föräldrar arrenderade en gård. De flyttade så småningom till Vaker-skogen på Järna sockens finnmark, sedermera en av stationerna längs den i början av 1900-talet anlagda Inlandsbanan, och därefter till ett nybygge uppe på Nås finnmark, Korpilamb eller på svenska Korptjärn. Det var beläget ett par kilometer nordväst om Flatbyn.

Nybygget gav naturligtvis mycket mager bärning – det var ju beläget mitt på skogen i sydvästra delen av socknens finnmark, och odlingsmöjligheterna var kärvast tänkbara – så efter något år i Korpilamb flyttade familjen 1860 ner till Flatberget några kilometer norrut där fadern övertog sina svärföräldrars gård. Att det var svårt med mat för dagen råder ingen tvekan om, Per Gustaf skriver i sina anteckningar ”*fattigdomen var stor, vi fick ej förtära grovt havrebröd så mycket som vi ville*”.

Som så många andra fick Per Gustaf tidigt ägna sig åt att valla kreaturen på skogen – att vara vallpöjk var på den tiden en inte ovanlig syssla i tidiga ungdomsår – och att hjälpa till med alla de vanliga sysslorna på en gård och i hemmet. Skolgången inskränkte sig till en termin i småskolan och en termin i folkskolan. Då Per Gustaf var en särdeles pigg och vaken yngling så fick han efter avslutad skolgång och konfirmation omgående anställning som

småskollärare i Nås! Det var på hösten 1862 och han tjänstgjorde sen i över tio år som ordinarie småskollärare i Nås och därefter ytterligare ett år i Järna. Per Gustaf hade omvitnat god hand med sina elever och trivdes utmärkt med läraryrket. På den tiden var det inte alls ovanligt att man anställde lärare som saknade formell utbildning – det sattes ofta f d indelta knektar bakom katedern, huvudsaken var att läraren, eller skolmästar'n som han vanligen kallades, hjälpligt kunde läsa, skriva, räkna och hade nöjaktiga kunskaper i Lutherska katekesen – och Per Gustaf var inget undantag därvidlag. Skolan var på den tiden inte fast förlagd till en bestämd plats utan man höll skola på flera olika håll runt om i socknen, också på finnmarken.

Parallellt med lärarsysslan skaffade sig Per Gustaf Florell också kunskaper i muraryrket och gick sommartid runt i byar och gårdar och hjälpte sin far med att mura ladugårdar och källare där det behövdes. Och behov fanns det förstas överallt i trakten. Det var vid dessa vandringar i bygden som Per Gustaf började komma i kontakt med spelmän och han såg nogsamt till att alltid ha fiolen med sig för att kunna spela på lediga stunder och lära sig nya låtar.

Spelmanstraditioner fanns i Per Gustafs släkt på fädernet, både far, farfar och farfarsfar förde musiktraditioner från bergslagsskogarna med sig och alla tre var duktiga klarinettspelmän. Per Gustaf tog upp fiolspellet redan i tioårsåldern dvs omkring 1856 med stöd från fadern, och kom så småningom att tillägna sig en rik västerdalstradition från ett flertal äldre spelmän i Nås med omnejd. Samtidigt bevarade Per Gustaf Florell – eller ”Korpilamb Gustaf” som han nu alltmer kom att kallas – också en låttradition från far och farfar ifrån bergslagsområdet söder om Västerdalälvens dalgång. Den traditionen skiljer sig en del från den genuina västerdals-traditionen. Folkmusiken från trakterna söder om

Västerdalälvens dalgång d v s trakterna från Säfsnäs mot Kopparberg, Hällefors och bort mot de värmländska skogsbygderna runt Filipstad och Hagfors har hämtat inspiration och stildrag inte bara från Västerdalarna men också från bygderna söder- och västerut i Västmanland, Närke och Värmland.

Under 1900-talets två första decennier skedde ett omfattande arbete med att uppteckna den svenska folkmusikskatten. Arbetet som leddes av två forskare från Lund, resulterade i det mycket omfattande verket Svenska Låtar som gavs ut med tjugofyra band varav fyra band från Dalarna. Det finns sextiotre låtar upptecknade efter Per Gustaf Florell i daladelen av Svenska Låtar varav trettioåtta polskor, tolv valser och nio gånglåtar. Enligt en uppgift i Svenska Låtar ska hans repertoar en gång ha omfattat cirka tvåhundra låtar, men en sådan uppgift är förstås osäker. Klart är emellertid att när det gäller *antalet* upptecknade låtar så överträffar Per Gustaf Florell med god marginal sådana välkända storheter som Anders Frisell den välkände storspelmannen från Mockfjärd, han med Frisells gånglåt, Olof Tillman från Dala-Floda och Gössa Anders från Orsa för att nämna några. Som jämförelse kan nämnas att uppteckningarna är ungefär lika många som de som lämnats till eftervärlden av var och en av de beryktade storspelmännen Hjort Anders från Bingsjö och Höök Olle från Rättvik

Att Per Gustaf Florell trots ändå förblivit så pass okänd tror jag beror på hans allmänt stillsamma framtoning. Det finns kort sagt inget av karaktärerna "självmädeten storhet, egensinnig tjurskalle eller lättsinnig och slarvig bohem" över Florell och heller inga särdeles mustiga, spektakulära eller färgstarka historier om brännvin, utomäktenskapliga förbindelser, oäkta barn eller annat "slarv". Fram träder i stället bilden av en allmänt skötsam och duglig

karl som efter folkskolläraryxamen i Uppsala 1876 får fast anställning vid Botjärns skola i Kungsberg i Järbo socken, Gästrikland för en årslön om 700 kr. Där blir han kvar över pensioneringen 1907 fram till sin bortgång i juni 1913. Bilden av den skötsamma folkskolläraren framträder särskilt tydligt i ett fotografi från Svenska Låtar som visar en reslig, lugn och trygg karl i kostym med väst, hatt, glasögon och kindskägg. Kravatten sitter prydligt knuten runt halsen och som pricken över i, liksom för att befästa det ordningsamma och skötsamma, hänger klockkedjan över västen, kort sagt här tonar bilden av en stadgad och myndig karl, en riktig nämndemanstyp, fram.

Trots denna framtoning kan det inte uteslutas att Korpilamb's Gustaf, åtminstone i sin ungdom, tog sig ett eller annat glas i glada vänners lag. Det berättas i varje fall att vid ett tillfälle hade Florell kommit in i en gård där det pokulerades friskt och en på finnmarken välkänd skogvaktare, Johan Skator, hade fyllnat till rejält och somnat av under en bänk. När Florell kommit igång med fiolspelet började emellertid fötterna på skogvaktar'n att vicka i takt med musiken och då han kvicknat till lite lär han ha sagt att "*var det inte det jag hörde att det var Korpilamb's Gustaf som höllt ti' stråken*". Historien förmäler inte om Per Gustaf deltog i det fortsatta kalaset, men det kan nog inte uteslutas. Å andra sidan kan det noteras att Florell efter att ha varit lärare i över trettio år skriver ner flera visdomsord om skolmästarkonsten. Många är giltiga än idag. Han skriver bland annat att "*de farligaste snarorna för en ogift lärare (manlig, får man förmoda) är dåligt sällskap, dryckenskap, dryckenskap och fruntimmer*". Nej, det är inte felåtergivet, dryckenskap nämns faktiskt två gånger! Hur som helst, Johan Skators polska finns bevarad och spelas ofta av spelmannslaget här i Nås liksom en hel mängd andra låtar med Florell som förmedlare.

Återupptagen tradition vid ett besök på servishuset 13 jan. 1998.

Mats Lissjanis, Esbjörn Jont, Byns Mats, Per-Erik Jont samt med bockhuvud Nils Erik Jons

.Det kunde förekomma olika ritualer på skilda byar, även tidmässigt kunde det variera vissa byar kunde stjärngossarna komma på juldagen.

När det nu drar mot jul och även nyår börjar man tänka på gamla traditioner när vi som barn såg fram mot tjugondag Knut (tjugo dagar efter julafton) men med en viss rädsla när vissa av de äldre bybarnen kom utklädda : skall dom komma ikväll eller... Det var nog mest Judas med pungen han som tog emot gåvorna efter framträdandet, men även stjärngossarna, mest flickor med rödmålade kinder och med höga stjärnstrutar inte minst när dom släckte lyset och litet tisslande innan Staffansvisan sjöngs. När det hela var över och lyset tändes ånyo och judas fick sin beskärda del och visste att nästa granne fick känna på det hela då kunde man pusta ut.

Staf-fan var en stal-ledräng, allt för den lju-sa
 stjär-na, han vatt-na' si-na få-lar fem, det
 se vi nu så gärna. Ing-en da-ger sy-nes än, för
 stjär-nor-na på him-me-len de blän-ka.

VÅR SPECIALITET SKOGS & HUSTRANSPORTER.

Hemmings Åkeri AB

PER & BÖRJE

Specialitet
 Skogs- & Hustransporter

Storbyn 12
 780 53 Nås

Tel + fax: 0281-300 90
 Per mobil: 070-213 68 99
 Börje mobil: 070-263 33 54
 Mail: hemming.ab@xpress.se

**... KÄNDA FÖR
 SNABBA TRANSPORTER.**

Fantastiska Nås av Sjö Anna

Efter nästan 60 år är jag återvändare till Nås och är inponerad av hur mycket som här ordnas med utflykter och allehanda akteviteter samtidigt som det andas en fin gemenskap. Det talas ju så mycket om att landsbygden dör ut, men vi fick iallafall ha vår butik kvar, även om Konsum gav upp andan.

Servicehuset vill jag också ge en eloge. De boende där blir såväl omhändertagna av underbar personal som inte bara hjälper till med duschbestyr utan också ser till att de gamla får håret rullat, så att de kommer fräscha in till lunchen. På servicehuset kan också icke-boende äta lunch för en billig penning.

Jag tycker Nås är fantastiskt.

Lissjanis Axel berättade en episod från skoltiden:

Han gick i samma klass som Dopp Erik och läraren hette Linghard.

En dag kom Dopp Erik för sent efter middagsrasten, så Linghard frågade efter orsaken, varvid gossen svarade: "Sta flitt kornä ditta bana". De hade en åker i närheten av järnvägen.

Matspers Sven var en slagfärdig person. Det berättas att han en regnvädersdag i oktober gick förbi Stina Norström, när hon stod i potatislandet. På grund av det dåliga vädret hade hon skrudat sig i en urgammal kappa och en gammal slokhatt efter fadern. Sven stannade och såg fundersam ut. Till sist frågade han:

"A du ärn skräm ôpp joläpplar"?

Före elstängslens tid tjuvdrades korna vid en järnstake som slogs ner i marken, efter att de betat av "rundeln" skulle de flyttas, detta förklaringen till nedanstående.

Sjö Lars dy. och Matspers Sven var på väg hem från Storänget. Om de var trötta efter allt dansande eller om vinglandet hade andra orsaker vet jag inte. De cyklade åkervägen mellan Jontes och Tupp Eriks, då Sven upptäckte att Lars inte syntes till. Han hoppade avcykeln och gick tillbaka ett stycke. Där låg Lars i en havreåker med cykeln bredvid sig och sa åt Sven: "Vill du flitt mä, för je a itt tå"

Spel Olle en originell person boende i Orsala som mest sysslade med allehanda uppgifter bla. Skärslipare grävde brunnar och t.o.m. tömde slaskbrunnar.

En gång vid Doktor Silversvärd tömning av slaskbrunn. Efteråt bjöd han Olle på en sup efter att han tömt Slaskbrunnen Han tyckte att Olle sedan skulle ha en sup i andra benet också men när han svalde den andra så sa Olle Han slank ner ti summu ben dan ô.

En gång var Olle misstänkt för hembränning efter att någon skvallrat så han fick besök av länsman som skulle följa Olle genom ett skogsparti där det olovliga skulle ha skett "Nu skå i si opp" sa Olle just när dom gick under det träd där han hade hissat upp detaljerna Länsman fattade ej det hela utan Olle klarade visitationen den gången

En gång hade han grävt en brunn i Järna, när han skulle begära betalning tyckte kunden att det var för dyrt Olle gick då ut och började gräva igen brunn men då kom kunden ut och erbjöd honom betalningen så det slutade med att han fick sin betalning och kunden sin brunn.

Nu bara i minnet, men då fanns...

... den gamla älvbron kvar med sina stenkistor och bågarna som strävade mot rymden. Bågar som inbjöd till våghalsiga man-domsprov, vars balansakter bevittnades med hjärtat i halsgropen av den som alltid haft höjdskräckens tvångströja knuten kring kroppen.

Tillkommen i en tid långt innan biltrafiken blivit samhällsbyggets gökunge, utgjorde bron, med sin smala körbana, ett allt större hinder för framkomligheten. Efter många år med EJ MÖTE-skyltar i vardera ändan, beseglades slutgiltigt dess öde. Kvar finns nu bara fotografier och minnets bilder. Tack vare Foto-Tysks påpasslighet med kameran, har insikten om brons skönhet bevarats till eftervärlden. Men den bit av Nås själ som gick förlorad, kan inga bilder gottgöra och allra minst den intetsägande förbindelsen som kom i stället. Den lär nog aldrig hamna på ett vykort eller på någon bild över huvud taget.

... en bemannad järnvägsstation, där väntsalen eldades vintertid till frusna resenärers fromma. Tidtabellen på väggen berättade om en tågtrafik med täta turer som gjorde att biljettluckan kom till flitig användning. Gottautomaten på utsidan fungerade högst godtyckligt och ibland drog man en nit. På skylten med ortsnamnet stod även höjden över havet angiven, om än med mindre stil.

Tågen hade flera spår att välja på, men avgången bestämdes av stinsens vinkande med spaden. Ett frustande ånglok var en nog så skrämmande upplevelse för en som ännu inte behövde ha någon biljett, för att få åka med till släktingarna i Ludvika. Bortom spåren fanns lastbryggan, från vilken godvagnarna fyll-des med avverkade skogar.

... caféet med stort C - Centrum. Ett vitt hus mitt i byn med nära till kyrkan. Dit bar alla vägar alla och envar. En given samlingspunkt när idrottsutövandet efteråt skulle stötas och blötas, medan vätskebalansen återställdes och hungern hölls i schack med varma korvar. Då stämningen var på topp och hejd-lösa skratt överröstade grammofon och flipperspel, kändes inte läxläsning som ett lockande alternativ. Allt som oftast gick diskussionens vågor höga, men blev det för sydländskt, tog sig Tage för att morra och visa hörntänderna. Det feminina släktet, i dagligt tal "nåskullor", höll en lägre kaféprofil. Deras visiter var mer åt det sporadiska hållet och utsträcktes sällan till något långvarigt häckande. Man kunde ha förväntat sig, att här få se kaffedrickande tanter med hatt och spretande lill-fingrar, men icke. De var förmodligen lika sällsynta företeelser som kornknarren blivit.

Turister och annat löst folk längs vägarna, blev det allt fler av, till gagn för kaféidkare och andra näringsställen. När de konfronterades med nåsmålet, uppstod oftast en viss osäkerhet i ansiktsuttryck och kroppshållning. Något som också häftade vid en del infödda, som skulle hämta ut bruna försändelser märkta med V & S. Paket som skyndsamt stoppades ner i fickan eller väskan.

... den gamla fotbollsplanen där ojämnheter och snedstudsar utlöste mängder av svordomar och andra missnöjesyttringar, och där bollen emellanåt hamnade i älven. Målen hade fyrkantiga stolpar och linjerna markerades med sågspån innan Peos Olle fick tillgång till krita. Redan som mycket ung fick jag följa far på söndagens match. "Öppsj" kom tidigt att ingå i min vokabulär, även om det dröjde länge innan innebörden stod klar.

Det egna sparkandet på denna plan var till en början förknippat med skolan. Under rasterna utkämpades heta duster tills den förhatliga klockan ringde. De gånger näten satt uppe bakom målen, tyckte man sig springa in på Råsunda för att spela landskamp. Ägde planen sina brister, framstod omklädningsrummen som en smärre katastrof, åtminstone sett med dagens ögon. En nutida hälsovårdsinspektör hade aldrig överlevt 1:a våningen, än mindre den 2:a. Tvättmöjligheterna skall man inte tala om. Duschens iskalla strålar kunde ta loven av den ståtligaste manlighet och cementgolvet krävde kvicka fotisättningar om man ville ha känslan kvar.

... den av kvinnor manUEllt betjänade telegrafstationen. En högst ärbar koppleriverksamhet under statligt överinseende, inhyst i det ockrafärgade kråkslottet mellan Nederborgs skola och Lindgrens kafé, mittemot fotbollsplanen. Förutom åskan, hade tidens tand och de fortplantningsbenägna duvorna ett gott öga till det stora 3-våningshuset.

Växellokalen, som var "fröknarnas" arbetsplats, stod i direkt förbindelse med lägenheten där min moster Gunborg bodde.

I 20 år, fram till automatiseringen av telenätet, förestod hon stationen och nattetid skötte hon svarandet mestadels på egen hand. Det lär inte ha blivit många timmars ostörd sömn under de åren.

Ägaren till fastigheten, levnadsfilosofen Robert Lind, bodde själv i bottenvåningens ena del och bedrev en tynande affärsrörelse i den andra. Satt inte denne fåglarnas vän i en korgstol ute på gården och matade sina skyddslingar, promenerade han sakta omkring i grannskapet omgiven av trippande duvor och med hattbrättet invaderat av gråsparvar.

... "Baracken", samlingslokalen i Källeborg som var ett ställe fjärran från flärd och lyx. Enkla omålade väggar och lågt i tak, men där glädjen ändå stod högt, när 50-årskalas och andra tillställningar fick folk att släppa loss. Trångt om salighet kunde det också bli då någon "känd" artist framträdde.

Här hade även socknens idrottsutövare tak över huvudet under mörka årstider. Två kvällar i veckan var det fotbollsträning.

Då skänkte blandningen av damm, svett och fotogenångor en omisskännlig atmosfär åt övningarna. Ibland rök det ur var mans mun, när kaminen inte förmådde att hålla kylan stången.

Annars kretsade det mesta och de flesta kring pingisborden.

Suveränast bland många racketvirtouser var Tipers Göte och den avgjort segaste Eric Eirydh. Med en enveten defensiv försvarade han oldboysäran iförd vitskjorta, slips och ärmhållare.

Ville någon mäta krafterna med boxhandskar på, gick det också för sig. Några minuter brukade räcka för att garden skulle sjunka, då mjölksyran kom armarna att domna och handskarna att kännas tunga som bly. Fick man dessutom inkassera en snyting, slocknade alla drömmar om en karriär i ringen.

Kortspel inom smärre kretsar hörde också till vanligheten.

Kvällar och nätter där samvarons förtjänster vida översteg det ekonomiska utbytet, särskilt de gånger man kände sig föranledd att säga som han, som efter en heldag på Solvalla och kortspel i bussen hem, bara hade 30 öre kvar.

"Tänk att jag tog med mig så precis".

... en skomakare på vardera sidan älven. Om de gjort som i fablernas värld, att den ene lagat högerskorna och den andre de vänstra, skulle de sluppet konkurrera. Å andra sidan var väl fötterna i socknen så många på den tiden, och i så flitigt bruk, att halvsulningarna räckte till för att försörja dem båda.

Forsbergs verkstad hade ett strategiskt läge uppe på Skansbackens höjder, halvvägs till Sankte Per. De långa backarna slet hårt på kundkretsens fotbeklädnader. Väl inne i lokalen, och med dörrklockan ännu klingande i öronen, insöp man begärligt doften av beck, läder och solution. Om skomakarn besvarade hälsningen med ett mumlande och kunde se lite trumpen ut, var det inte så konstigt. Den som blivit vid sin läst ett helt liv, hade nog lätt att hålla sig för skratt.

... "Gubben" Olsson, han som lagade cyklar. En riktig krutgubbe, bara några tvärhänder hög. I hans korpsvarta hår och mustasch gjorde sig gråa strån icke besvär.

Med ett blodigt förflutet som slaktare, hade han på äldre dagar sadlat om till cykelreparatörens mer helande verksamhet. Iförd vegamössa och svart väst stökade han omkring i sin verkstad, ständigt sysselsatt med något. Om inte annat tuggade han och spottade på golvet. Kom man dit med andan i halsen och ett hjul utan luft, hette det alltid, "Jag har int ti mä sånt".

Ändå dröjde det inte länge förrän han slutade rota bland verktygen på bänken och man blev ombedd att ta in cykeln. När den hämtades nästa dag, stoppade han ner betalningen i portmonnän med en belåten min.

... biografen i Ordenshuset, med föreställningar onsdag och söndag. För den som inte fyllt femton, och som var för kort i rocken för att inbilla någon att han gjort det, hägrade alla barnförbudna filmer. Inte blev suget mindre av anslags-tavlans fantasieggande affischer, eller de i fönstret intill uppsatta bilderna ur aktuella visningar.

När "Hon dansade en sommar" gick upp på repertoaren (flera år för tidigt), samlade vi till en biljett åt Rune Bergen, som var längst i klassen, i förhoppning om att han skulle kunna uppenbara den nakna sanningen för oss inte så långt komna. Med åldern äntligen inne, åtminstone nästan, skulle allt ses, bokföras och betygsättas. Av 31 filmer säsongen 1956-57, fick en litet a. Det var "Vänd dem inte ryggen", med Glenn Ford i huvudrollen. En biobiljett kostade då 1,75.

... gläntan i skogen vid Spiktäppa, där utförslöpan var det närmaste en slalombacke vi kunde komma. Här var liftkort och köer okända begrepp. Varje gång klättringen uppför klarats av, fick mödan sin belöning i den hisnande nedfärden, med suget i magen och ögon som tårades länge efteråt.

Hade ditvägen gått med förväntningarnas raska stavtag och lättlöpta skidor, blev hemfärden ett vasalopp på laggar helt utan glid.

... två bagerier, där Skansbackens semlor hade fast mandel-massa, medan den i Rosses var lös. Vad Sjö Erik och Malmström blandade i degen, är en väl förborgad hemlighet, men bara tanken på deras Norrlandskakor får snålvattnet att rinna till än i dag, efter nästan ett halvt sekel.

... med 50 års distans och på lika många mils avstånd

Lennart Grönbergs

Mina barndomsjular.

När det lider mot jul går mina tankar till mina barndomsjular i Nås. Det är så vackert att minnas. Väntade otåligt på att det skulle bli julafton. Så jag diktade en sång; "Int i mörgo men sän e hä julaftonen", som jag gick och gnolade på hela dagarna. Dagarna före jul var vi alltid till Robert Linds affär och köpte julklappar. Där fanns så mycket spännande. Affären låg i samma hus som f.d telefonstationen då. Men så kom då äntligen julafton med dess mystik och "hemlisar". Minns att varje jul när mamma lagade julmaten hjälpte oss far att klä julgranen. När allt var klart, julbordet dukat och julgranen tänd med sina stearinsljus, gick alltid mamma och far ut till våra fyrfota vänner i ladugården med brödkakor och annat gott. Det var jul för dem också. Höjdpunkten på kvällen var när tomten kom klampande i farstun, och frågade om det fanns några snälla barn här, det sa vi att det gjorde förståss. Han påstod att han var från Laggårberget, hade säck på ryggen med alla julklappar. När jag i dag tänker tillbaka förstår jag vilka uppoffringar mamma och far gjorde för oss barn. Vi hade allt trots fars usla lön från Bergslaget. Dessa underbara minnen, på juldagsmorgonen började ottan klockan tre i kyrkan. Mamma och far var så noga med att det skulle brinna ljus i alla fönster när folket gick till och från kyrkan. Jag är så lycklig att äga alla dessa vackra minnen hemifrån. Önskar att man kunde vrida hjulet tillbaka. Stolt över att vi hade lyckan att ha världens underbaraste föräldrar.

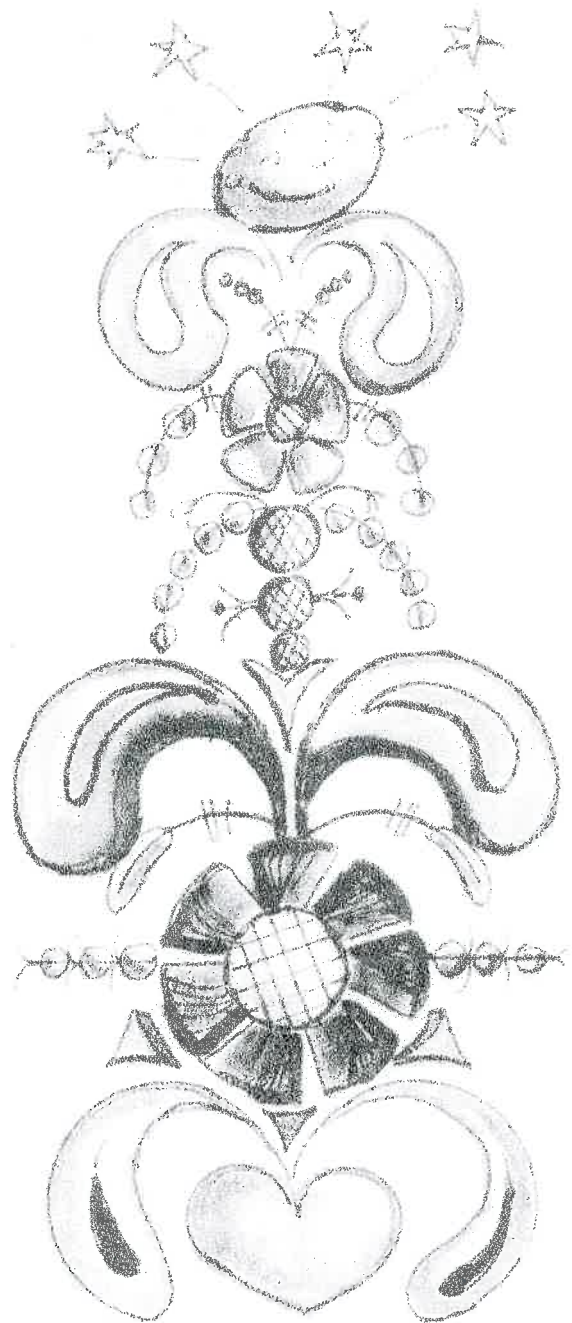
Alice Carlota Vansbro.

Definition på ålderdom

Ålderdom är ett tillstånd som nås när den hastighet med vilken hårfästet höjs är direkt proportionell mot midjans expansion.

Angus Walker

...potatisen med anor...

Bröderna Olérs
Nederborg Nås

Telefon 0281-30261

Gästgivar Erik Andersson

har lämnat jordelivet. Erik var en stor entusiast av hembygden, han medverkade på många trivselkvällar där han med stor inlevelse berättade om sina upplevelser bland kolmilor och jaktupplevelser från Hästberget och även Gräsberget. Erik bidrog också med mycket intressanta läsvärda artiklar i Nåsvargen.

Ett stort tomrum lämnar Du efter Dig, men vi kan bara slå upp tidigare nummer av Nåsvargen så finns många berättelser från Dig. Vi skall alltid minnas dig som den lugne och harmoniske människan som alltid ställde upp, inte minst när du hjälpte mig tända min första mila.

Tack Erik!

Nils-Erik

...FÖR DEN
EKONOMISKE
TOMTEN..!!

**BIL & MASKIN I
DALA-JÄRNA AB**

**TEL. DALA-JÄRNA 0281-13344
NÅS 0281-595700**

***Byn Håvberget** har utkommit med en dokumentation över Håvberget finnby på Nås östra finnmark innefattar även Finntorpen Hagfallet, Dalmanstorp, Åsen, Kyrkfallet, Lammasfallet som alla hör till Håvbergets finnmarksby . Boken är nyutkommen och ger en historik över vad byfolket upplevt, hört berättas och läst om byn Håvberget . Den kan varmt rekommenderas och den finns att köpa hos Anna-Britta Karlsson (f. Rungård) i Nås och Sten Johansson i Håvberget även Bibloteken i kommun har enstaka exemplar.*

Fäbodinventeringen del 8

Moråsen, Långsjöberget, Gullarberget och Kyor

De 3 förstnämnda var kanske de fäbodar som låg längst bort från hemmanet i Nås, Moråsen är det enda som har bebyggelse kvar med undantag av Mörtnäs eller Laknäs som från början var ett finnställe men som senare blev Nås prostens fäbodare efter dramatiska former.

Från början bodde här en finne vid namn Ampainen som hade varit en god och hederlig man men han hade 7 st. ostyriga pojkar som alla varit stora fähundar och illgärningsmän. De utförde överfall och rån på folk som gick förbi på den allmänna vägen till Nås kyrka, varför de blev kallade att ställas inför rätta men att de ej på inget vis infann sig avkunnades slutligen att varsomhelst någon av Ampaiserna anträffades så var det löfte att skjuta dem. Den yngste av sönerna beslöt sig att utföra stöld hos Dalkarlarna vi deras fäbod benämnd "Kråkbo" (Moråsen) men de voro beväpnade och hotade med att skjuta honom. "Skjut mig hit och skjut mig dit" svarade Ampainen medan han fortsatte att bryta sig in. De andra tryckte till och Ampainen störtade livlöst ner. De hava därpå nergrävt honom i ett kärr. Som ett historiskt minne av denna släkt förekommer ännu i sjön, nära stranden en stor över vattnet stående sten överst med jämn yta, hvori gubben Ampainen skall hava brukat anställa offer, vilken bär namnet "Ampainens bord". Deras hemman som var stort och ganska gott fick ingen taga hand om, men kronan ville att det senare skulle föräras prästgården varpå prästen icke var sen att förära stadsfästelse på Laknäs.

Moråsens fäbod som ligger på södra sidan av sjön Närsen har bestått av 6 brukare från Haga, Skansbacken och Nässjör förr även Starviken. 5 av 6 fäbodvallar i bra skick och alla används flitigt av ägarna men de ligger i slutningen mot sjön Närsen med en vacker utsikt dels mot sjön och även byarna på norra sidan av Närssjön.

Under fäbodbrukstiden var det lång väg till Moråsen från både Nässjör, Haga och Skansbacken och för att hushålla med betet inför vintern på hemmanet så hade speciellt Nässjör även fäbodare vid Långsjöberget där korna också fick beta av innan de flyttades till Moråsen som var tidigast den 7 aug. Kior var också en reträttplats Ägarna till fäbodarna Moråsen.

Lissjanis ner i gåln, Lissjanis opp i täppa, Möckerlind Anderses, Möckelind Erkes, Skans Anders Larsson, Skans Anders Andersson

- 1. Lissjanis (ner i gåln) den linda som ligger högst upp, välskött fäbodvall ägs idag av Per-Anders och Jan-Erik söner till Erik och Inga-Lis, stugan tillbyggd vinkel i timmer.***
- 2. Lissjanis (oppi täppa) stugan strax öster om föregående välskött stuga som ägs av Viviann Gustafsson.***
- 3. Möckelind Anderses Stugan ca. 150 m norrut utmed gamla fäbodstigen i ursprungsutseende och bra skick ägs av bröderna Roland och Ingemar Olsson***
- 4. Skans Anders Larssons ytterligare ca 200 m norrut utmed fäbodstigen och på höger sida ca 75 m in också stuga i ursprungsutseende och bra skick ägs av Skans Thorsten och Thorbjörn Nilsson***
- 5. Skans Anders Anderssons ytterligare 100 m norrut stuga i ursprungsutseende och bra skick ägs av Nils Larssons Nisses son Lasse***
- 6. Möckelind Erkes Enda stugan som ej finns idag men skall troligen ha legat strax nedanför Möckelind Anderses***

Långsjöbergets fäbod som låg på östra sluttningen av Långsjöberget och skail ha bestått av 8 st brukare från Nässjör och Mellanborg, men idag finns inga stugor kvar men rester av stuggrunder kan ge ett klart besked på fäbodens placering.

Brukarna har varit Lissjanis ner i gåln, Lissjanis upp i täppa ,Lissjanis upp i gåln
Jugas Jon , Julns, Anderses Anderses , Mats Anderses och Blixtens.

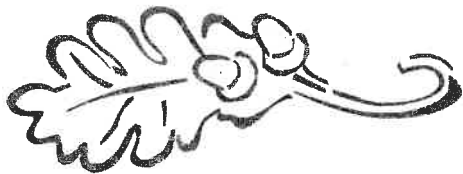
Gullarbergets fäbod som låg söder om Långsjöbergets fäbodar också i sydöstra sluttningen av Långsjöberget skall ha bestått av 7 st. brukare från Överborg och Mellanborg ,idag finns inga stugor kvar men rester av ladugårdar och spismurar vittnar om platserna.

Brukarna har varit Fins Lasses, Fins Olars, Olars Eriks, Olars Annas, Lissmatses, Matses Lasses, Matses Pers.

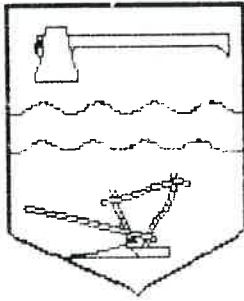
Kyor Som låg vid Norsmun, där utloppet från Bysjön rinner ut i älven ,här har troligen aldrig funnits några fäbodstugor ,möjligen någon lada eller vindskydd fungerade som en reträttplats innan korna fick komma till Moråsen vilket var den 7 aug. det utlystes i kyrkan. Tillhörde byn Nässjör och bestod av 3 st. brukare Lissjanis ner i gåln, Lissjanis opp i täppa, Närsjö Anderses.

**Möckelind Anderses
fäbostuga**

*Bilden tagen i början på 70 talet
Roland och Ingemar möter
vårvintersolen mot stugväggen.
Stugan har ursprungsutseende*

*I förra numret uteblev en ägare till Fältivar lindan i Vinberget nämligen
Barbara Newman som är delad ägare med Torsten Eirydh.*

Efter denna ganska blöta sommar och höst får vi se fram mot en behaglig vinter med lagom mycket snö men så pass mycket att skidåkning och kälkåkning kan utföras, samt att en och annan snögubbe kan tillverkas.

En vit jul gärna litet snö hela december så vi får litet nytta av ljuset i mörkret och en temperatur så vi slipper halka och slask. Önska är väl inte helt fel, men om det slår in får framtiden utvisa

Här en bild från vårfloden 1916 då var det också blött den 10 juni stod vattnet ca 30 cm. över körbanan på Kyrkogatan Och när Jont Lars och Jons Erik rodde Borgbygatan ända från Mellanborg och till kyrkan så var det endast när dom passerade Kyrkogatan vid sockenarkivet som kölen på båten skrapade i botten. Och när dom passerade Olers där Lars mor kom ifrån tittade dom in i stugan efter att ha landstigit på gården vid förstukvisten så kom pottan flytande mot dörren.

Även beläggningen på Kyrkogatan här utanför sockenstugan vid brofästet och mot kyrkan var inte heller den bästa, denna höst när havre snesarna stod för tork så hade någon bil lämnat djupa spår efter sig i vägbanan Detta kan ha varit mellan 1925- 1930 . Vi kan jämföra detta med Gräsbergsvägen under slutet av aug. när skyfallen vräkte ner.

Ett stort tack till alla som bidragit samt alla annonsörer som sponsrat med annonser för framtagning av tidskriften. Jag ser fram mot fortsatt samarbete med Er och hoppas få underlag till nästa Nåsvarg som utkommer till Midsommar .

Vi önskar alla en riktigt God-Jul och ett Gott nytt år!